

СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ЩОДО РОЗВИТКУ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ

Сутула А. В.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. Представлено результати соціологічного дослідження, проведеного в середовищі батьків, діти яких навчаються в ряді шкіл Харкова, Миколаєва та Вінниці. Вони свідчать про те, що спеціалісти (лікарі та вчителі) інформують батьківську громадськість про особливості постави їхніх дітей, що більшість батьків слідкують за позою дитини, коли вона виконує домашнє завдання. На думку батьків, основним засобом профілактики порушень постави є заняття лікувальною фізичною культурою. Більшість батьків воліють, щоб у школі створювались спеціальні групи, в яких би проводились заняття з дітьми з явно вираженими ознаками порушень постави.

Ключові слова: соціологічне дослідження, постава, профілактика, лікувальна фізична культура, фізкультурні хвилинки, фізкультурні перерви, батьки.

© Сутула А. В., 2012

Аннотація. Сутула А. В. Отношение родителей к развитию нарушений осанки у детей. Представлены результаты социологического исследования, проведенного в среде родителей, дети которых учатся в ряде школ Харькова, Николаева и Винницы. Они свидетельствуют о том, что специалисты (врачи и учителя) информируют родительскую общественность об особенностях осанки их детей, что большинство родителей следят за позой ребенка, когда он выполняет домашнее задание. По мнению родителей, основным средством профилактики нарушений осанки являются занятия лечебной физической культурой, большинство из них хотят, чтобы в школе создавались специальные группы, в которых бы проводились занятия с детьми, у которых явно выражены признаки нарушений осанки.

Ключевые слова: социологическое исследование, осанка, лечебная физическая культура, профилактика, физкультурные минутки, физкультурные паузы, родители.

Abstract. Sutula A. The attitude of parents to develop disorders of posture in children. The article presents the results of survey conducted among parents whose children are enrolled in several schools in Kharkiv, Mykolaiv and Vinnytsia. They suggest that professionals (doctors and teachers) inform the public about parental characteristics bearing their children, most parents monitor the child's pose, when it takes homework. According to parents, the primary means of preventing violations of posture is training medical physical culture, most of them wanted to at school created a special group which would have carried out studies with children who have clearly expressed signs of disturbances of posture.

Key words: sociological research, posture, therapeutic physical training, prevention, sports minutes, sports pauses, parents.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. На даний час у структурі захворюваності дітей і молоді шкільного віку одне з перших місць займають порушення опорно-рухового апарату, а саме порушення постави та сколіоз [1; 2; 4]. За даними НДІ фізіології дітей та підлітків АПН України, на сьогодні правильну поставу мають лише 20 % школярів [8]. Однією з основних причин появи порушень постави у дітей, на думку гігієністів, є те, що 85 % денного часу школярі знаходяться без руху, тобто сидять [3; 5; 6]. Цей факт свідчить про існування певної залежності між розповсюдженістю у школярів порушень постави і їх руховим режимом дня. Як свідчать спеціалісти (педагоги, лікарі), в основі правильного режиму дня дітей лежить оптимальне чергування розумової (навчання в школі, виконання домашніх завдань та ін.) та дозвільної (відвідування театрів, музеїв, палаців і будинків дитячої творчості, станцій юних техніків, заняття у спортивних секціях, посильна фізична праця і т. п.) діяльності. Основні обставини, які обумовлюють таку діяльність, у вирішальній мірі визначаються ставленням до цієї проблеми батьків та їх фінансовою спроможністю [9; 7], що свідчить про необхідність та актуальність дослідження поставленої проблеми.

Мета дослідження: з'ясувати ставлення батьків щодо розвитку порушень постави у дітей, визначити рівень знань батьків з цієї проблеми, виділити найбільш ефективні заходи, які необхідно, на їх погляд, використовувати для профілактики у дітей порушень постави.

Методи та організація дослідження. Для вирішення поставлених завдань було проведено спеціальне соціологічне дослідження. У дослідженні приймали участь 670 батьків дітей, які навчаються в трьох школах різних регіонів України (м. Харків (перша вибірка – 263 респондентів), м. Миколаїв (друга вибірка – 191 респондентів) та м. Вінниця (третя вибірка – 215 респондентів)). У процесі дослідження використовувалась анкета закритого типу, яка дозволила в першому наближенні: а) вивчити ставлення батьків до проблеми порушення постави у дітей; їх знання з цього питання. б) з'ясувати ставлення батьків до різних форм фізкультурно-оздоровчої діяльності, яка проводиться з дітьми в школі; в) оцінити роль батьків у процесі

формування правильної постави у дітей. В ході аналізу визначалась у процентах кількість респондентів, які вибрали ту чи іншу відповідь. Узагальнені результати опитування представлені в табл.

Результати дослідження. Аналіз результатів соціологічного дослідження свідчить про те, що спеціалісти (лікарі) у цілому інформують батьківську громадськість про особливості постави у їх дітей. На відповідне питання (табл., питання 1) позитивно відповіли близько 44,4 % батьків (у середньому по всіх вибірках). З таблиці видно, що у школах, в яких проводилося дослідження, відповіді респондентів розподілились наступним чином. Найбільше позитивних відповідей у батьків, які представляють третю вибірку, – 52,1 % (школа сприяння здоров'ю – м. Вінниця), дещо менше таких відповідей одержано у першій вибірці – 45,8 % (м. Харків), а найменше – у другій вибірці – 35,3 % (м. Миколаїв). Як свідчать результати проведеного опитування, учителі також проводять інформаційно-роз'яснювальну роботу з батьками щодо порушень постави у дітей (табл., питання 2). У першій вибірці цей показник складає 34,7 %, у другій вибірці – 22,6 % та в третій – 42,4 %. Наведені вище результати свідчать про існування об'єктивних передумов для свідомого ставлення батьків до проблеми порушень постави у дітей. Як наслідок, більшість батьків слідкують за позою дитини, коли вона виконує домашні завдання. У першій вибірці на це питання позитивно відповіли 91,7 % батьків, у другій вибірці – 88,9 %, а в третій – 79,3 % (табл., питання 3). Як свідчать результати опитування, у цілому близько 40 % батьків, які представляють усі три вибірки, вважають, що їх діти правильно сидять за столом при виконанні домашніх завдань (табл. питання 4). Регіональні відмінності з цього питання складають приблизно 7 %, що знаходиться в межах статистичної похибки. Більше того, переважна більшість батьків відповіли, що домашнє робоче місце дітей відповідає гігієнічним нормам (табл., питання 5). У першій вибірці це підтвердили 88,35 % батьків, у другій вибірці – 84,1 %. Лише у третій вибірці цей показник значно менший і становить 58,5 %. Як свідчать результати дослідження, більшість батьків (у середньому по трьох вибірках – 83,1 %) розповідають дітям, як правильно сидіти за столом (табл., питання 6). У

Ставлення батьків до проблеми порушень постави у дітей шкільного віку (n=670), %

№ п/п	Питання	Варіанти відповідей:			Середнє значення
		Позитивна відповідь			
		Вибірка 1	Вибірка 2	Вибірка 3	
1	Спеціалісти говорили Вам про особливості постави у Вашої дитини?	45,8	35,3	52,1	44,4
2	Чи проводять учителі консультації, пов'язані з порушенням постави у дітей?	34,7	22,6	42,4	33,2
3	Чи спостерігаєте ви, як Ваша дитина сидить за столом при виконанні домашнього завдання?	91,7	88,9	79,3	86,6
4	На Ваш погляд, чи правильно сидить Ваша дитина за столом?	41,8	32,6	39,6	38
5	Чи відповідає робоче місце Вашої дитини (стіл, стілець, освітлення) гігієнічним нормам?	88,4	84,1	58,5	77
6	Чи розповідаєте Ви своїй дитині, як необхідно сидіти за столом?	81,7	95,8	71,9	83,1
Яка поза сидіння за столом характерна для вашої дитини:					
7	а) кладе ногу на ногу	33,5	6,5	57,1	32,36
	б) підвертає одну ногу під себе	26,3	18,7	27,2	24,06
	в) звішує неробочу руку вниз	13,4	9,7	18,4	13,8
	г) сидить за столом у півоберта	16,8	23,5	40,1	26,8
	д) виконує домашнє завдання і одночасно дивиться телевізор	20,4	14,7	34,6	23,2
	е) сидить рівно	24,4	37,9	48,4	36,9
8	ж) постійно міняє пози сидіння	28,6	22,3	36,4	29,1
	Узагальнюючі результати по кожній вибірковій сукупності	23,3	19,1	37,5	26,6
8	Чи знаєте Ви, що заняття лікувальною фізичною культурою є ефективним засобом для виправлення у дітей порушення постави?	92,7	92,9	76,5	87,36
9	Як Ви вважаєте, у школі необхідно створювати спеціальні групи, в яких будуть займатися діти з порушенням постави?	80,4	87,7	64,1	77,4
10	Якщо б у школі проводились заняття з профілактики порушення постави, Ви би хотіли, щоб Ваша дитина відвідувала їх?	80,2	81,7	62,7	74,86
11	Як Ви вважаєте, чи можна виправити у дітей порушення постави?	86,5	81,2	73,3	80,3
12	Як Ви вважаєте, фізкультурні хвилинки та фізкультурні паузи сприятливо впливають на формування постави у дитини?	84,6	87,7	68,7	80,3
13	Як Ви вважаєте, уроки фізичної культури позитивно впливають на формування правильної постави у дітей?	72,6	86,3	75,1	78
14	На Вашу думку, заняття спортом позитивно впливають на формування постави у дітей?	83,6	90,1	69,6	81,1
15	Чи проводять фізкультурні хвилинки та фізкультурні паузи у школі, де вчиться Ваша дитина?	44,7	53,5	79,7	59,3

першій вибірці цей показник складає 81,7 %, у другій – 95,8 % та в третій – 71,9 %. Описані вище результати опитування батьків (питання 3–6) явно суперечать відповідям на питання про позу сидіння їх дітей. Так, більшість батьків не знають, яка поза сидіння найбільш характерна для дитини, про що свідчать узагальнюючі результати відповідей на сьоме питання (табл.). У середньому по всій вибірці 73,4 % батьків відповіли, що вони не знають характерну позу сидіння їхньої дитини за столом. У першій вибірці цей показник становить 76,7 %, у другій вибірці – 80,9 %, а у третій – 62,5 %. Наявність позначеного протиріччя свідчить, про те, що на практиці батьки (у своїй більшості) недостатньо слідкують за позою сидіння дітей у процесі виконання домашніх завдань, хоча це один з найважливіших факторів, який впливає на порушення постави у дітей.

Наступна група питань проведеного соціологічного дослідження стосувалась проблеми профілактики порушень постави у дітей. Як свідчать результати дослідження у середньому по трьох вибірках 87,4 % батьків вважають, що заняття лікувальною фізичною культурою є ефективним засобом для виправлення у дітей порушень постави (табл., питання 8), а 77,4 % батьків хотіли б, щоб у школі створювались спеціальні групи, в яких би проводились заняття з дітьми, які мають явно виражені ознаки порушень постави (табл., питання 9). 74,9 % батьків хотіли б, щоб їх діти відвідували такі заняття (табл., питання 10). Більшість батьків вважають, що порушення постави у дитини можна виправити, у середньому по всій вибірці позитивно відповіли на поставлене питання 80,3 % респондентів (табл., питання 11). На думку більшості батьків, важливим профілактичним засобом для вирішення цієї проблеми може бути використання фізкультурних хвилин та фізкультурних пауз у режимі навчального дня дітей. Так, 80,3 % батьків вважають, що фізкультурні хвилини та фізкультурні паузи сприятливо впливають на формування правильної постави у дитини (табл., питання 12, середнє значення по трьох вибірках). Приблизно така ж кількість батьків (78 %) свідчать про те, що уроки фізичної культури (табл., питання 13) та заняття спортом – 81,1 % (табл., питання 14) – позитивно впливають на формування постави у дітей.

Завершувало соціологічне дослідження група питань щодо практичної реалізації виділених вище заходів, які позитивно впливають на поставу дітей. На запитання, чи проводяться фізкультурні хвилини та фізкультурні паузи у школі, де вчиться ваша дитина, у першій та другій вибірках ствердно відповіли, від-

повідно, 44,67 % та 53,5 % батьків, а в третій вибірці цей показник становить – 79,7 % (табл., питання 15). Виявлена суттєва різниця обумовлена мабуть тим, що третя вибірка в даному дослідженні сформована з батьків дітей, які навчаються в загальноосвітній школі м. Вінниця, яка приймає участь у міжнародному проєкті «Школи сприяння здоров'я». У цій школі фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня проводяться регулярно та централізовано.

Висновки:

1. Результати дослідження свідчать про те, що спеціалісти (лікарі) інформують батьківську громадськість про особливості постави їхньої дитини. Така ж інформаційно-роз'яснювальна робота з батьками проводиться і вчителями.

2. Результати дослідження свідчать про те, що більшість батьків слідкують за позою дитини, коли вона виконує домашнє завдання, у середньому по трьох вибірках – 86,6 %. Більше того, переважна більшість батьків відповіло, що робоче місце дітей відповідає гігієнічним нормам, у середньому по трьох вибірках – 76,9 %.

3. Як свідчать результати опитування, близько 40 % батьків, які представляють усі три вибірки, вважають, що їх дитина правильно сидить за столом при виконанні домашніх завдань. Незважаючи на це, більшість – 73,4 % – батьків не знають, яка поза сидіння найбільш характерна для дитини.

4. Основним засобом профілактики порушень постави, на думку батьків, є заняття лікувальною фізичною культурою (у середньому по трьох вибірках 87,4 %). 77,4 % батьків хотіли б, щоб в школі створювались спеціальні групи, в яких би проводились заняття для дітей з явно вираженими ознаками порушень постави.

5. Більшість батьків вважає, що фізкультурні хвилини та фізкультурні паузи (80,3 %), уроки фізичної культури (78 %) та заняття спортом (81,1 %) сприятливо впливають на формування правильної постави у дитини. Незважаючи на це, у школах м. Харків та м. Миколаїв, де проводилось дослідження, цим заходам приділяється недостатньо уваги відповідно – 44,67 та 53,5 %. Виключення складає ЗОШ м. Вінниця (79,7 %), тому що ця школа належить до Європейської мережі шкіл сприяння здоров'я.

Перспективи подальших розвідок полягають у більш глибокому аналізі проблеми порушень постави у школярів.

Література:

1. Гулбані Р. Ш. Корекція постави студентів 18–19 років шляхом зміцнення «м'язового корсету» / Р. Ш. Гулбані, А. О. Коса // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 5. – С. 40–42.
2. Микитчик О. Комплексна методика формування постави у дітей 10–12 років / О. Микитчик // Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти : [збірник наук. статей II Міжнар. наук.-теорет. конферен. кафедри соц.-гуман. дисциплін] : [Київ, 19–20 березня 2010 р.] : [уклад. Ю. О. Тимошенко]. – Київ : НУФВСУ, 2010. – С. 116–123.
3. Петленко В. Н. Основы валеологии / В. Н. Петленко. – Киев : Олимпийская литература, 1998. – 1 т. – 433 с.
4. Платонов В. Н. Сохранение и укрепление здоровья здоровых людей – приоритетное направление современного здравоохранения / В. Н. Платонов // Спортивная медицина. – 2006. – № 2. – С. 3–14.
5. Рожков П. А. Роль физической культуры и спорта в формировании здорового образа жизни населения Российской Федерации / П. А. Рожков. – 2002. – С. 1–5.
6. Сутула А. В. Соціальні фактори які обумовлюють порушення постави у школярів / А. В. Сутула // Сло-

божанський науково-спортивний вісник : [наук.-теор. журн]. – Харків : ХДАФК, 2011. – № 1. – С. 20–24.

7. *Сутула В. О. Здоров'я школярів як соціально-педагогічна проблема / В. О. Сутула, М. М. Кочуєва, Т. С. Бондар // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2010. – № 17 (204). – С. 295–305.*

8. *Твердохліб М. М. Вплив рухової активності на фізичний розвиток і здоров'я молодших школярів / М. М. Твердохліб, Ю. Л. Дяченко // Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теор. журн]. – Харків : ХДАФК, 2009. – № 3. – С. 15–17.*

9. *Зведена III та IV періодична національна доповідь про реалізацію Україною положень конвенції ООН про права дитини. К. : Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. Державний інститут розвитку сім'ї та молоді, 2008. – 176 с.*